

รูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
A model of quality assurance system management
in the excellence quality schools
under the Bangkok secondary educational service area office

พิมพณาร สอวนิตย์*

Pimnara Soawanit

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Faculty of Education Burapha University

E-mail : pimnara.dir@gmail.com

Received : June 21, 2019

Revised : May 7, 2020

Accepted : May 15, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร (๒) เพื่อตรวจสอบรูปแบบ การบริหารระบบการประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ๒ ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ ๑ พัฒนารูปแบบการบริหาร ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๑๗ คน โดยวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ใช้แบบ สัมภาษณ์เชิงลึก ขั้นตอนที่ ๒ ตรวจสอบรูปแบบการบริหารระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียนสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้วยการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑๖ คน ใช้แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๗ คน ใช้สถิติในการวิจัยคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการบริหารระบบประกัน คุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนที่สร้างขึ้น สรุปลงจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ใช้แบบสนทนากลุ่ม และการประเมินเชิงตรวจสอบยืนยัน พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมตามองค์ประกอบและกระบวนการ บริหารระบบประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารระบบประกัน คุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา

* คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา Faculty of Education Burapha University

ผลการวิจัยพบว่า (๑) รูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบการบริหารระบบประกันคุณภาพของโรงเรียน สู่ความเป็นเลิศ ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านที่ ๑ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนประกอบด้วย ๓ ประเด็น ด้านที่ ๒ ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๕ ประเด็น ด้านที่ ๓ ด้านการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากร ประกอบด้วย ๓ ประเด็น ด้านที่ ๔ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร ประกอบด้วย ๔ ประเด็น ด้านที่ ๕ ด้านการพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพ ประกอบด้วย ๔ ประเด็น ในแต่ละด้านมีกระบวนการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพ ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ ๑ การควบคุมคุณภาพ (วางแผน - Plan) ประกอบด้วย ๔ ประเด็น ขั้นตอนที่ ๒ การตรวจติดตามคุณภาพ (การดำเนินการ - Do) ประกอบด้วย ๕ ประเด็น ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินคุณภาพ (ตรวจสอบและปรับปรุง S - See) ประกอบด้วย ๓ ประเด็น (๒) ผลการตรวจสอบ รูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนที่สร้างขึ้น สรุปรจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมตามองค์ประกอบ และกระบวนการบริหารระบบประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการบริหาร ระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหาร; ระบบประกันคุณภาพ; ความเป็นเลิศ

Abstract

The purposes of this research were (1) to develop a model of quality assurance system management in excellent quality schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, and (2) to examine the quality assurance system management practised in the excellent quality schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office. The steps in this research were as follows. (1) Developing the model of the quality assurance system management practised in the excellent quality schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office. This research is a qualitative research. There were 17 key informants providing information helping to create the model of quality assurance system management in the excellent quality schools. The data collection instrument was an in - depth interviewing form. (2) Examining the quality assurance system management in the excellent quality schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office. The data

collection instrument in this part was a focus group with 16 teachers and administrators of the schools. The IOC of the data collection instrument was examined by 17 experts. Statistics used for data collection included Percent, Mean, and Standard Deviation. The research reports the following findings:

(1) Aspects of the model of quality assurance system management practised in the excellent quality schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office were 1) Students Potential Development, 2) Instructional Development, 3) Teacher and Personnel Development, 4) Administrator Development, and 5) Quality management Development. Each aspect contained 3 steps. They were 1) Quality Control (Plan), 2) Quality Audit (Do), and 3) Quality Check (See).

(2) The result from the model of quality assurance system management practised in the excellent quality schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office showed that the model was appropriate. The model of the quality assurance system management in the excellent quality schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office was found appropriate at the highest level. The model of the quality assurance system management in the excellent quality schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office could be practically used.

Keywords: Model Management; Quality Assurance; Excellence.

บทนำ

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) พบว่า สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และ การศึกษานอกโรงเรียน มีผลการประเมินที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เห็นได้จากผลการประเมินตามตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ย ระดับพอใช้ ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ตัวบ่งชี้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษายังไม่สามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี ผู้เรียนยังขาดทักษะการค้นคว้า ความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ ตลอดจนการสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง^๑ ปัญหา

^๑ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, แนวคิดการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓), (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๖๐), หน้า ๖.

คุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในระบบ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา^๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น มีการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ และกระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๑ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน และคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

จากแนวคิดและการจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม และขาดความคล่องตัวเนื่องจากระบบการบริหารจัดการศึกษาส่งผลให้เกิดความสูญเปล่าและความไม่มีประสิทธิภาพของเพื่อมิให้เกิดการขัดกันซึ่งผลประโยชน์ ยังไม่ชัดเจน ในทางปฏิบัติ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายใต้ระบบการศึกษา การบริหารระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา กำหนดแนวทางและมาตรการทางการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นระบบ ที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติ และไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละระดับ และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบติดตาม เพื่อการปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไป ตามมาตรฐานการศึกษา

^๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับศูนย์การศึกษาพิเศษ, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ., ๒๕๖๑), หน้า ๑.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

๒. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารระบบการประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) นี้ เป็นการศึกษาถึงรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพ ของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ด้านบริหารระบบประกันคุณภาพ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ นำมาสู่การสร้างข้อสรุปเชิงทฤษฎี (Theoretical generalization) ในด้านรูปแบบการการจัดการระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative method) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ๑๗ คน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติ คือ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยตัวผู้วิจัย การสัมภาษณ์ระดับลึก (In - depth Interview) และการสังเกตและการจดบันทึก (Observation and Field - Note) การประมวลผล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบรายวัน ภายหลังจากที่ได้เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ระดับลึก ใช้แนวคิดในการอธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากพื้นที่ที่ศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งการสร้างรูปแบบการการจัดการระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ ๒ ตรวจสอบรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus - group discussion) โดยแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ๒ โรงเรียน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม โรงเรียนละ ๘ คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Perposive sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร ระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคุณสมบัติผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารระบบประกันคุณภาพของโรงเรียน ได้ปฏิบัติการสนทนากลุ่มโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑ และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (๑) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) ประกอบด้วย ๒ ตอน คือ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ แนวข้อคำถามในการสัมภาษณ์ (๒) แบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) การตีความสร้างข้อสรุป แบบอุปนัย (Inductive) (๓) แบบสังเกตและจัดบันทึก (Observation and field - note) (๔) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ (๕) แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบ ประกอบด้วย ๒ ตอน คือ ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ (๑) ศึกษาเอกสาร ข้อมูล เพื่อสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษา คุชชินิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม (๒) ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อหาความตรงของเครื่องมือโดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิรวมจำนวน ๕ ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือด้านแนวคำถามสัมภาษณ์ พิจารณาความถูกต้องการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ พิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้ ๑) มีคุณวุฒิปริญญาเอกทางการศึกษา และหรือการบริหารการศึกษา และหรือเป็นผู้สอนวิชาการบริหารการศึกษา ในมหาวิทยาลัย ๒) เป็นผู้บริหารในโรงเรียน หรือบริหารจัดการสถานศึกษา หรือเป็นผู้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับงานระบบประกันคุณภาพ ๓) มีคุณวุฒิปริญญาเอกทางการศึกษา และเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ ในด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ ถึงผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารและระบบประกันคุณภาพ เพื่อดำเนินการตรวจสอบความชัดเจนของข้อคำถาม และปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จัดทำเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง การเข้าไปสู่สนามผู้วิจัยจึงใช้วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ขั้นตอนการพัฒนาแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร เพื่อทราบถึงนโยบาย วิสัยทัศน์และทิศทางการบริหารของโรงเรียนอันนำมาซึ่งรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพที่ประสบความสำเร็จตลอดจนการดำเนินการระบบประกันคุณภาพ

๒) ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตสภาพบริบทและสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อศึกษากระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน

๓) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง กับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๑๗ คน โดยดำเนินการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลทั้ง ๒ โรงเรียน

ขั้นตอนที่ ๒ การตรวจสอบรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย ๒ ขั้นตอนย่อย ดังนี้

๑) การสนทนากลุ่ม โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบประกันคุณภาพ จำนวน ๘ คน เพื่อให้ผู้สนทนากลุ่มร่วมกันตรวจสอบ วิเคราะห์รูปแบบและสรุปร่างรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ

๒) ประเมินตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๗ ท่าน ต่อรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ ข้อเสนอแนะที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศที่พัฒนาขึ้นเพื่อยืนยัน ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ ๑ การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ ผู้วิจัยดำเนินการหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลจากการจดบันทึก แบบสังเกต ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จัดทำดัชนีข้อมูล เพื่อจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาข้อสรุปและตีความหมายของผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมถึงการตรวจสอบว่าข้อสรุปและความหมายที่ได้นั้นมีความถูกต้องแม่นยำหรือน่าเชื่อถือเพียงใด สรุปข้อมูลย่อย ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และร่างเป็นรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ (Content analysis)

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต จดบันทึกและการสนทนากลุ่ม โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ๒ โรงเรียน โรงเรียนละ ๘ คน การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการบริหาร หาข้อสรุปและตีความหมายของผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูลจากข้อวิพากษ์ ข้อเสนอแนะ และการวิเคราะห์แบบประเมินการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ๑๗ คน เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ร่างรูปแบบการบริหารระบบ การประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และจดบันทึกแล้ว ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปและกำหนดเป็นรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ๕ ด้าน และดำเนินการประเมินรูปแบบ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยใช้เครื่องมือ แบบประเมินรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ สรุปลงจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ๑๗ คน ซึ่งเป็นผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ในการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของทั้งสองโรงเรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ๑.องค์ประกอบการบริหารจัดการ ระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

๑. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน วิเคราะห์องค์ประกอบสู่ความเป็นเลิศ (๑) มุ่งพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ (๒) มุ่งเน้นคุณธรรมจริยธรรม (๓) มุ่งเน้นความสามัคคี

๒. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องปฏิบัติการพิเศษ กุหลาบเพชร กุหลาบฟ้า กุหลาบขาว และการพัฒนาผู้นำนักเรียนผ่านโครงการกิจกรรม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้กระบวนการปฏิบัติผ่านโครงการกิจกรรม OCOP และการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล วิเคราะห์องค์ประกอบสู่ความเป็นเลิศ (๑) เรียนรู้ผ่าน โครงการ - กิจกรรม (๒) เรียนรู้ด้วย กระบวนการ โครงการ (๓) พัฒนาห้องปฏิบัติการ พิเศษเพื่อส่งเสริมศักยภาพ (๔) วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล (๕) มีหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ส่งเสริมความเป็นเลิศ

๓. การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เน้นวัฒนธรรมองค์กรเข้มแข็ง กำหนดมาตรฐานกุหลาบหลวงเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ เน้นวัฒนธรรมองค์กรเข้มแข็งกำหนดมาตรฐานเตรียมพัฒนารังสรรค์ ครูพี่ครูน้องทำงานเป็นทีม วิเคราะห์องค์ประกอบสู่ความเป็นเลิศ (๑) มีวัฒนธรรม องค์กรที่เข้มแข็ง (๒) กำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติบุคลากร (๓) มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม

๔. การพัฒนาคุณภาพ ผู้บริหาร โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย มีภาวะผู้นำทางวิชาการในการทำงาน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ เป็นต้นแบบการทำงานด้านคุณธรรม จริยธรรมใช้หลักธรรมาภิบาล วิเคราะห์องค์ประกอบสู่ความเป็นเลิศ (๑) มีภาวะผู้นำทางวิชาการ (๒) ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร (๓) การนำองค์กรและกำกับดูแล

๕. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กำหนดมาตรฐานกุหลาบหลวง ในการทำงาน มีคณะกรรมการ และเครือข่าย องค์กร สมาคมมามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ ใช้กระบวนการคุณภาพ OBECQA ในการพัฒนางาน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ใช้ระบบคุณภาพ ในการบริหารจัดการ SCQA และ OBECQA มีผังโฟรชาร์ต

ขั้นตอนการทำงานทุกงานตามโครงสร้าง วิเคราะห์องค์ประกอบสู่ความเป็นเลิศ (๑) พัฒนาแผนกลยุทธ์ มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (๒) กำหนดโมเดล การบริหารจัดการ คุณภาพ (๓) มีโครงสร้าง การบริหาร เน้น กระบวนการ คุณภาพ (๔) ใช้กระบวนการ มีส่วนร่วม ทุกภาคส่วน (๕) มีเป้าหมาย และมาตรฐาน องค์การที่ชัดเจน

กระบวนการบริหารระบบประกันคุณภาพ

๑) การควบคุมคุณภาพ (วางแผน P - Plan) โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ๑. จัดทำแผนฉบับที่ ๔ (๒๕๖๑- ๒๕๖๕) ๒. กำหนดโครงสร้าง ๕ กลุ่มบริหาร ๓. พัฒนาระบบ สารสนเทศ ผ่านระบบเครือข่าย ๔. กำหนดมาตรฐานตามมาตรฐานการศึกษา +๑ มาตรฐานผู้ปกครองและภาคีเครือข่าย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ๑. จัดทำแผน ๕ ปี (๒๕๕๙- ๒๕๖๓) ๒. กำหนดโครงสร้าง ๕ กลุ่มบริหาร ๓. พัฒนาระบบ สารสนเทศผ่าน ระบบเครือข่าย ๔. กำหนดมาตรฐานตามมาตรฐานการศึกษา วิเคราะห์ องค์ประกอบสู่ความเป็นเลิศ ๑. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ๒. การจัดระบบสารสนเทศ ๓. การจัดโครงสร้างการบริหาร ๔. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพ

๒) การตรวจติดตาม คุณภาพ (ดำเนินการ D - Do) โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ๑. ผู้บริหาร มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และเป็นแบบอย่าง การปฏิบัติตน ในการทำงาน ๒. ใช้มาตรฐานกุหลาบหลวง อัตลักษณ์ สวนกุหลาบฯ ในการขับเคลื่อน ๓. การประชุม ระดมความคิดเห็น ในการดำเนินงาน ๔. ดำเนินงานตาม มาตรฐานของโรงเรียนที่กำหนด และประชุมสรุป ประเมินผล โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ๑. เป็นต้นแบบ การทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ใช้หลักธรรมาภิบาล ๒. ใช้กระบวนการ ฟังเสียงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้กิจกรรม OCOP ครูและนักเรียน ในการพัฒนางาน ๓. การประชุม ระดมความคิดเห็น ในการดำเนินงาน ๔. ดำเนินงาน ตามมาตรฐาน สรุปผล การดำเนินงาน วิเคราะห์องค์ประกอบ สู่ความเป็นเลิศ ๑. ภาวะผู้นำ การบริหาร ๒. กระบวนการ ขับเคลื่อน วัฒนธรรมคุณภาพ ๓. การมีส่วนร่วม ๔. การดำเนินการ ระบบประกัน คุณภาพ ๕. การนิเทศ กำกับติดตาม

๓) การประเมินคุณภาพ (ตรวจสอบ และปรับปรุง S-See) โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ๑. ผู้บริหาร แต่ละระดับร่วมนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานและวางแผน การทำงาน แต่ละกลุ่มงาน ๒. ประเมินผล ตามมาตรฐาน สวนกุหลาบ ด้านครูและนักเรียนและผลรางวัลของโรงเรียน ๓. วางแผน การปรับปรุง คุณภาพของ การดำเนินงาน โดยนำคณะทำงาน วิทยากรภายนอก ร่วมวิเคราะห์ข้อมูล ผู้บริหารครูทุกคน ร่วมดำเนินงาน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ๑. ผู้บริหารทุกคนร่วมนิเทศติดตาม การดำเนินงาน แต่ละกลุ่มสาระฯ หัวหน้างานนิเทศ ติดตาม การดำเนินงาน ตามที่มอบหมาย ๒. ประเมินผลจาก ข้อมูล สารสนเทศ และการประเมิน การพัฒนางาน ๓. ใช้ข้อมูลแบบ ประเมิน และผลการดำเนินงาน ในการ พัฒนา ปรับปรุงคุณภาพ วิเคราะห์องค์ประกอบสู่ความเป็นเลิศ ๑. การประเมินตนเอง ๒. การปรับปรุง พัฒนาคุณภาพ ๓. การรายงานผล การพัฒนาคุณภาพ

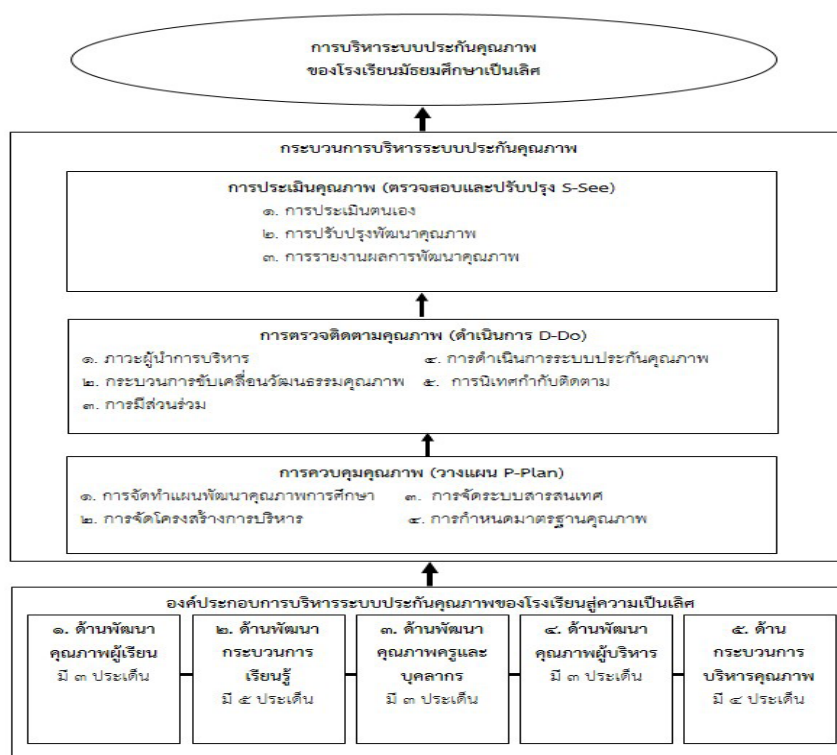
สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มุ่งเป้าประกอบ ๕ ด้าน ดังนี้ (๑) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (๒) ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ (๓) ด้านพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร (๔) ด้านพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร (๕) ด้านพัฒนากระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ

องค์ประกอบที่ ๑ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ๓ ประเด็น (๑) มุ่งพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ (๒) มุ่งเน้นคุณธรรมจริยธรรม (๓) มุ่งเน้นความสามัคคี

องค์ประกอบที่ ๒ ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๕ ประเด็น (๑) เรียนรู้ผ่านโครงการ-กิจกรรม (๒) เรียนรู้ด้วยกระบวนการโครงงาน (๓) พัฒนาห้องปฏิบัติการพิเศษเพื่อส่งเสริมศักยภาพ (๔) วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล (๕) มีหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ส่งเสริมความเป็นเลิศ

องค์ประกอบที่ ๓ ด้านพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร ประกอบด้วย ๓ ประเด็น (๑) มีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง (๒) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติบุคลากร (๓) มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม

องค์ประกอบที่ ๔ ด้านพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร ประกอบด้วย ๓ ประเด็น (๑) มีภาวะผู้นำทางวิชาการ (๒) ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร (๓) การนำองค์กรและกำกับดูแล สรุปรูปภาพ ดังนี้

ภาพที่ ๑ ภาพรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยอภิปรายถึงประเด็นที่ค้นพบในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบ ประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองประกอบ ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านที่ ๑ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านที่ ๒ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านที่ ๓ ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร ด้านที่ ๔ ด้านการพัฒนาคุณภาพด้านที่ ๕ ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ ในแต่ละด้านมีกระบวนการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพ ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ ๑ การควบคุมคุณภาพ (วางแผน) ขั้นตอนที่ ๒ การตรวจติดตามคุณภาพ (ดำเนินการ) ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินคุณภาพ (ตรวจสอบและปรับปรุง) ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สุริยา ห้าวหาญ^๗ กล่าวว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน สถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารงานที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Ka-ho^๘ กล่าวว่า สถานศึกษาในแต่ละแห่งมีความสามารถและยืดหยุ่นที่จะพัฒนา จุดแข็งของตนเองและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละสถานศึกษาเป็นอย่างดีแนวทางหนึ่งที่รัฐบาลจะช่วยสนับสนุนให้การศึกษาที่มีคุณภาพคือ การนำเสนอรูปแบบความเป็นเลิศสำหรับสถานศึกษา (School Excellence Model: SEM) เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ การบริหารจึงเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ต้องมีการวางแผน การปฏิบัติการ ประเมินผลและนำผลไปปรับปรุงพัฒนา สอดคล้องกับผลวิจัยของ อุดม ชูสิ่วรรณ^๙ กล่าวว่า องค์ประกอบของการบริหารองค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศประกอบด้วย ๗ องค์ประกอบหลัก คือการนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นการปฏิบัติ และผลลัพธ์ด้านผู้เรียนโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศต้องให้ความสำคัญ

^๗ สุริยา ห้าวหาญ, “รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : มหาสารคาม, ๒๕๕๙).

^๘ Ka-ho, Mok, Decentralization and marketization of education in Singapore: A case study of the excellence model. *Journal of Educational Administration*, 2002, 41(4), 35-42.

^๙ อุดม ชูสิ่วรรณ, “องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตการศึกษา, (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๕๘).

กับการสร้างระบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศด้วยสอดคล้องกับ Eggleston et al.^๖ กล่าวว่า ศึกษาเรื่อง รูปแบบการปฏิบัติที่เป็นเลิศของวิทยาลัยริชแลนด์(Richland College Performance Excellence Model) โดยใช้เกณฑ์การจัดการศึกษาเพื่อการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Malcolm Baldrige Education Criteria for Performance Excellence) พบว่า ทีมนำองค์กร ใช้ระบบการวางแผนกลยุทธ์ วิธีดำเนินการ การปรับปรุง การปฏิบัติงานที่สะท้อนถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม เป้าหมาย และวิธีดำเนินการ แนวทางการดำเนินงาน การเรียนรู้การบูรณาการ ที่ประสบความสำเร็จ ทำหาย และเป็นโอกาสในการปรับปรุงพัฒนา อันจะเป็นแนวทางให้คนอื่นนำรูปแบบการปฏิบัติที่เป็นเลิศไปปรับใช้ได้การตรวจสอบรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับแนวคิด Harper^๗ ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการรับรองคุณภาพและการวางแผนการปรับปรุงในสองโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของมลรัฐอิลลินอยส์ได้ตรวจสอบประสิทธิภาพของคณะกรรมการการศึกษาและการรับรองคุณภาพการวางแผนการปรับปรุง โดยตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มงานอบรม ระหว่างสายงานและวางแผนการปรับปรุงทั้งโรงเรียนสอดคล้องกับผลวิจัยของ สุภัทร พันพัฒนกุล^๘ กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน มี ๔ ขั้นตอนประกอบด้วย ข้อมูลการ บริหาร การยกร่างรูปแบบการบริหาร การตรวจสอบรูปแบบ และการตรวจสอบรูปแบบการบริหารเป็นการบริหารเชิงระบบและการบริหารคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผลการวิจัยเป็น ๒ ส่วนดังนี้

รูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบการบริหารระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (๒) ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ (๓) ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร (๔) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร (๕) ด้านการ

^๖ Eggleston, K. K., Gibbons, M. F., & Vera, F., What goes around comes around: Using the Malcolm Baldrige Education Criteria for Performance Excellence, *Journal of Applied Research in the Community College*, 2007, 14(2), 97-99.

^๗ Harper, John Raymond. July), "The role of teams in quality assurance and Improvement planning in to Illinois middle school," *UMI Request Digital Dissertation-Full Citation & Abstracts*, 2000, DAI-A 61/01 : 41.

^๘ สุภัทร พันพัฒนกุล, "การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน", *ดุชนิพนธ์ปริญาการศึกษาบัณฑิต*, (มหาวิทยาลัยศรีปทุม : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๔).

พัฒนา กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ และในแต่ละด้านมีกระบวนการบริหารจัดการตามกระบวนการบริหารระบบประกันคุณภาพ ๓ ขั้นตอน ประกอบด้วย

๑. การควบคุมคุณภาพ (การวางแผน P - Plan) มี ๔ ขั้นตอนย่อย คือ (๑) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (๒) การจัดโครงสร้าง การบริหาร (๓) การจัดระบบสารสนเทศ (๔) การกำหนดมาตรฐานคุณภาพ

๒. การตรวจติดตามคุณภาพ (การดำเนินการ D - Do) มี ๕ ขั้นตอนย่อย คือ (๑) ภาวะผู้นำการบริหาร (๒) การขับเคลื่อนวัฒนธรรมคุณภาพ (๓) การมีส่วนร่วม (๔) การดำเนินการระบบประกันคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ (การปรับปรุงพัฒนา S - Se) มี ๓ ขั้นตอนย่อย คือ (๕) การนิเทศกำกับติดตาม ๑) การประเมินตนเอง ๒) การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ ๓) การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย ๓ ประเด็น คือ (๑) มุ่งพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ (๒) มุ่งเน้นคุณธรรมจริยธรรม (๓) มุ่งเน้นความสามัคคี

องค์ประกอบที่ ๒ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๕ ประเด็น คือ (๑) เรียนรู้ผ่านโครงการ - กิจกรรม (๒) เรียนรู้ด้วยกระบวนการโครงงาน (๓) พัฒนาห้องปฏิบัติการพิเศษเพื่อส่งเสริมศักยภาพ (๔) วิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล (๕) มีหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ส่งเสริมความเป็นเลิศ

องค์ประกอบที่ ๓ ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร ประกอบด้วย ๓ ประเด็น คือ (๑) มีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง (๒) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติบุคลากร (๓) มุ่งเน้นการทำงาน เป็นทีม

องค์ประกอบที่ ๔ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร ประกอบด้วย ๓ ประเด็น คือ (๑) มีภาวะผู้นำทางวิชาการ (๒) ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร (๓) การนำองค์กรและกำกับดูแล

องค์ประกอบที่ ๕ ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ ประกอบด้วย ๕ ประเด็น (๑) พัฒนาแผนกลยุทธ์มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (๒) กำหนดโมเดลการบริหารจัดการคุณภาพ (๓) มีโครงสร้างการบริหารเน้นกระบวนการคุณภาพ (๔) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน (๕) มีเป้าหมายและมาตรฐานองค์กรที่ชัดเจน

มีกระบวนการบริหารจัดการตามกระบวนการบริหารระบบประกันคุณภาพ ๓ ขั้นตอน ประกอบด้วย

๑. การควบคุมคุณภาพ (วางแผน P - Plan) ประกอบด้วย ๔ ประเด็น คือ (๑) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (๒) การจัดระบบสารสนเทศ (๓) การจัดโครงสร้างการบริหาร (๔) การกำหนดมาตรฐานคุณภาพ

๒. การตรวจติดตามคุณภาพ (การดำเนินการ D - Do) ประกอบด้วย ๕ ประเด็น คือ (๑) ภาวะผู้นำการบริหาร (๒) กระบวนการขับเคลื่อนวัฒนธรรม คุณภาพ (๓) การมีส่วนร่วม (๔) การดำเนินการระบบประกันคุณภาพ (๕) การนิเทศกำกับติดตาม

๓. การประเมินคุณภาพ (ตรวจสอบปรับปรุง S - See) ประกอบด้วย ๓ ประเด็น คือ (๑) การประเมินตนเอง (๒) การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ (๓) การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพ โดยสามารถรวบรวมประเด็นในแต่ละองค์ประกอบทั้ง ๕ องค์ประกอบ รวม ๑๙ ประเด็น มีกระบวนการบริหารระบบประกันคุณภาพ ๓ ขั้นตอน รวม ๑๒ ประเด็น สรุปมีประเด็นทั้งสิ้น ๓๑ ประเด็น

ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีองค์ประกอบ ๕ ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ ในแต่ละด้านมีกระบวนการบริหารจัดการ ตามกระบวนการบริหารระบบประกันคุณภาพ ๓ ขั้นตอน ประกอบด้วย

๑) การควบคุมคุณภาพ (การวางแผน P - Plan)

๒) การตรวจติดตามคุณภาพ

๓) การประเมินคุณภาพ (การปรับปรุงพัฒนา S - Se)

มีความเหมาะสมตามองค์ประกอบและกระบวนการบริหารระบบประกันคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๙๙.๙๒ ค่าเฉลี่ย ๕.๐๐ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๐๒ ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นด้วยในหลักการแนวทางภาพรวม และเห็นตรงกันว่ามีความเป็นไปได้ สามารถนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร มีลักษณะรูปแบบ การบริหารงานระบบประกันคุณภาพที่ทำให้เกิดความเหมาะสมต่อบริบทเพื่อการบริหารจัดการ ให้โรงเรียนมีคุณภาพสู่ความสำเร็จของโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปสู่ฝ่ายปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทว่าถึง ทั้งยังมีรูปแบบของการบริหารระบบประกันคุณภาพทำให้สามารถพัฒนาระบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ จากข้อค้นพบนั้น ควรนำมาจัดทำเป็นนโยบาย การพัฒนาด้านการบริหารโรงเรียนในสังกัดของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สถานศึกษา โรงเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ ให้โรงเรียนสามารถนำมาประกอบใช้กับการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จต่อไป

๑. สถานศึกษา โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยนี้ เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพโดยภาพรวมของการบริหารของโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

๒. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจและมีแนวทางการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยอาจนำผลการวิจัยนี้มาประกอบเป็นแนวทางในการประยุกต์เป็นแนวทางการบริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

รูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร รูปแบบของ กระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นการบริหารตามระบบคุณภาพ นำรูปแบบไปประยุกต์ใช้โดยมีข้อเสนอแนะในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

๑. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การมีผลสัมฤทธิ์ ตามหลักสูตร มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะความเป็นเลิศด้านวิชาการ

๒. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกระบวนการสอนที่เน้นความเป็นเลิศ สู่สากล พัฒนารูปแบบการสอน การจัดทำคู่มือกิจกรรมเสริมหลักสูตร การออกแบบการจัด การเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียน การใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผล และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการ PLC

๓. การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร การพัฒนาครูผู้สอนให้เป็นผู้มีทักษะด้านการสอน เป็นผู้มีความสามารถเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดความรู้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา เป็นผู้นำด้านคุณธรรมและแบบอย่างที่ดี มีจิตวิทยาการสอนแนะนำ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นทำงานเป็นทีม

๔. การพัฒนาคุณภาพผู้บริหาร การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีคุณลักษณะ และสมรรถนะ ความเป็นผู้นำทางวิชาการและหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารจัดการโรงเรียน มีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ในการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ เน้นการพัฒนา ที่มีกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพทั้งองค์กร มีระบบการบริหารจัดการ ที่มีคุณภาพ การนิเทศกำกับติดตามและปรับปรุงพัฒนางาน อย่างเป็นระบบ

๕. การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ ภายในของโรงเรียนให้มีระบบการควบคุมคุณภาพ การติดตามตรวจสอบและการประเมินคุณภาพ เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมองค์กร มีการบริหารจัดการตามโครงการที่เหมาะสม การประเมินคุณภาพการบริหาร มีการพัฒนาคุณภาพ ด้านกลไกระบบประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นแบบอย่างในด้านการบริหารจัดการคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการนำรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ไปใช้ในโรงเรียนประเภทอื่น ๆ โดยมุ่งเน้น การบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ

๒. ควรมีการวิจัยรูปแบบการบริหารระบบประกันคุณภาพสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ประเภทสามัญ ในลักษณะเฉพาะเจาะจง เช่น โรงเรียน โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนเอกชน เพื่อสร้างรูปแบบเฉพาะที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละแบบ

บรรณานุกรม

- สุภัทร พันพัฒนกุล. “การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. *ดุชนิพนธ์ปริญาการศึกษบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม* : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๔.
- สุริยา ห้าวหาญ. “รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา”. *วิทยานิพนธ์ปริญาการศึกษบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม* : มหาสารคาม, ๒๕๕๙.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ., ๒๕๖๑, หน้า ๑.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. *แนวคิดการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓)*. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๖๐, หน้า ง.
- อุดม ชูสิวรรณ. *องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล*. *วิทยานิพนธ์ปริญาการศึกษบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์* : วิทยาเขตปัตตานี, ๒๕๕๘.

- Harper, John Raymond. "The role of teams in quality assurance and Improvement planning in to Illinois middle school". **UMI Request Digital Dissertation-Full Citation & Abstracts.**, 2000, DAI-A 61/01 : 41.
- Ka-ho, Mok. Decentralizational and marketization of education in Singapore: A case study of the excellence model. **Journal of Educational Administration**, 2002, 41(4) : 35-42.
- Eggleston, K. K., Gibbons, M. F., & Vera, F.. What goes around comes around: Using the Malcolm Baldrige Education Criteria for Performance Excellence. **Journal of Applied Research in the Community College**, 2007,14(2) : 97-99.